

Ureja: glavni in odgovorni urednik Peter Gunčar in uredniški odbor, ki ga sestavljajo: Jože Javornik — predsednik, Janez Vrničar — namestnik in člani: Franc Istenič, Marija Vitez, Milena Sagan, Stane Primožič, Boris Pertot, Jošt Bajželj, Magda Ostanek — Tisk: CP »Gorenjski tisk« v Kranju
LETO XI. — 28. II. 1968 — št. 2

tekstilec

VSEBINA

- Sejem »MODA 68« in ekonomska propaganda
- Pravilnik o varovanju poslovne tajnosti v podjetju Tekstilindus Kranj
- Sklepi 8. seje centralnega delavskega sveta
- Predilni stroj, brez vreten in prstanov
- Iz »INFORMACIJ« občinskega sindikalnega sveta
- Razpis za rešitev proizvodno-tehničnih problemov
- V znamenju OLIMPIADE 68
- Priprave na letošnjo počitniško sezono
- Romantika v črno-belem stilu
- Kako igrati tarok?
- Košček narave v našem stanovanju
- Vzroki nespečnosti
- Križanka

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TEKSTILINDUS — KRANJ

Sejem „Moda 68“ in ekonomska propaganda

ZAPIS PO »SEJMU MODA 68«

Vsaka proizvodna organizacija stremi za tem, da poveča svojo prodajo — zaradi boljše izkoriščenosti kapacitet in s tem boljše finančne uspeha. Če hoče podjetje doseči ta cilj, mora obdržati kupce, po možnosti pa njihovo število tudi povečati. Težiti mora za tem, da zadovolji njih okus in da prodaja proizvode po ceni, ki jim odgovarja, pri čemer se mora ozirati na konkurenco.

Vemo pa tudi, da so pogoji prodaje v sedanjih tržnih razmerah vedno težji. Seznanjati potrošnika s proizvodi, z njihovo kvaliteto in uporabnostjo ter hkrati upoštevati tudi njihove želje, zahteve in potrebe, je danes postala že nujnost. Danes in še

posebno v prihodnje, bo od uspešne propagande v veliki meri odvisna uspešna prodaja. V preteklih letih gospodar. organizacije niso posvečale veliko pozornosti načrtni propagandi, ker je tekla prodaja izdelkov normalno, brez večjih zastojev. Zelo redke so zato take gospodarske organizacije, ki so že pred leti spoznale izreden ekonomski pomen propagande. Te organizacije imajo danes zato že dokajšnjo prednost pred ostalimi, saj so za njimi vse začetne težave, ki jih prinese s seboj vsaka novost, predvsem pa imajo v teh službah ljudi, ki so si v nekaj letih pridobili prepotrebno prakso. Učinkovite ekonomske propagande pa seveda ni možno doseči kar čez noč.

Oblikovati uspešno ekonomsko propagando je dolgotrajen proces, ki zahteva sposobne in elastične ljudi, precej finančnih sredstev in posebno neovirano in samostojno delo ljudi, ki v tej službi delajo.

Naše podjetje do reorganizacije komercialnega sektorja ni posve-

čalo kdove kakšne pozornosti načrtni ekonomski propagandi. Nova služba za to področje dela v novostanovljenem konjunkturm oddelku se je kolikor toliko pozitivno lotila dela in bo skušala čimprej vpeljati tudi v našem podjetju načrtno ekonomsko pro-

(dalje na 2. strani)

Pravilnik o varovanju poslovne tajnosti v podjetju Tekstilindus Kranj

Ta pravilnik je sprejel CDS, in sicer na podlagi 1. odstavka 77. in 253. člena temeljnega zakona o podjetjih ter 67. in 181. člena statuta podjetja Tekstilindusa v Kranju.

Pravilnik obsega 72. členov, je torej preobsežen, da bi ga vsega objavili v Tekstilcu. Ta pravilnik bodo v celoti dobili tisti člani kolektiva, ki morajo skoraj dnevno upoštevati njegova določila pri svojem delu, kar je pomembno za vse člane kolektiva, pa v obliki izvečka objavljamo v Tekstilcu.

SPLOŠNA DOLOČILA

Ta pravilnik predpisuje ravnanje z dokumenti, ki veljajo za poslovno tajnost in način, kako zago-

toviti varovanje poslovnih tajnosti podjetja.

Ti dokumenti so lahko: plani, načrti, opisi, recepti, kalkulacije, predračuni, elaborati, poročila, pogodbe, nalogi za proizvodnjo, periodični in zaključni računi, razni sezname, dopisi in podobno. Lahko so to tudi vzorci, šablone, stroji, naprave, izdelki redne proizvodnje, tehnologija dela itd.

Vsak delavec podjetja Tekstilindusa je dolžan varovati poslovno tajnost podjetja, neglede na to, kje in kako mu je bila dostopna. Dolžnost varovanja poslovne tajne traja tudi po prenehanju članstva oziroma dela v podjetju.

POSLOVNA TAJNOST

Za poslovno tajnost podjetja veljajo zlasti podatki in dokumenti, ki jih določa temeljni zakon o podjetjih, in sicer:

1. podatki in dokumenti, ki jih pristojni organ razglasi za poslovno tajnost;
2. podatki in dokumenti, ki jih pristojni organ sporoči podjetju kot zaupne;
3. podatki in dokumenti ki se nanašajo na posle, ki jih podjetje opravlja za JLA, če so označeni kot vojaška tajnost;

4. podatki in dokumenti, ki so zajeti v pondbah za natečaje ali javne licitacije — dokler niso objavljeni rezultati.

6. člen tega pravilnika navaja in obravnava konkretno podatke in dokumente, ki spadajo v poslovno tajnost podjetja, in to:

— plani civilne zaščite v slučaju vojne ali vojne pripravnosti, podatki o vojaških obveznikih in vsi drugi podatki, ki so pomembni za narodno obrambo;

— gospodarski (osnovni in operativni) in perspektivni plani (v absolutnih pokazateljih); podatki o rezultatih razvoja in raziskovalnega dela, če se nanašajo na proizvodni proces; podatki o: investicijski izgradnji, tehnični in tehnološkimi možnostmi proizvodnje; novih proizvodih, konstrukciji izdelkov, izvrševanju proizvodnih planov (v absolutnih pokazateljih); zalogah surovin, polizdelkov in gotovih izdelkov; kalkulacijah, cenah, prodajnih pogojih; pogodbe (licenčne, kooperacijske, kupoprodajne in vsa tovrstna korespondenca); analiza trga; razni programi prodajnih akcij, dalje podatki o: nalogah za proizvodnjo, kreditih, razpoložljivem denarju in

(dalje na 4. strani)

Vsem članicam kolektiva, upokojenkam in ostalim bralkam čestitamo

8. marec, dan delovnih žena

Uredništvo!

CENTRALNI DELAVSKI SVET

SKLEPI 8. REDNE SEJE, SPREJETI 21. DECEMBRA 1967

Dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 7. redne seje CDS.
2. Pregled sklepov 7. redne seje upravnega odbora.
3. Obravnavanje pripomb občinske skupščine Kranj in spremembe ter dopolnitve statuta podjetja.
4. Poročilo o proizvodnji in prodaji v mesecu novembru 1967 in kumulativno.
5. Dodelitev dodatnih sredstev za OD za nova delovna mesta v ekonomskih enotah uprava in vzdrževalni obrat.
6. Spremembe in dopolnitve pravilnika o upravljanju in poslovanju našega delavskega doma v Stražišču.

Dodatne točke:

7. Odbornitev sredstev za preventivno dejavnost obratne ambulante
8. Potrditev nabave potrebne strojne opreme in inventarja.
9. Poročilo službe zdravstvene-ga zavarovanja za leto 1967.

Ad 1)

Člani CDS so potrdili zapisnik 7. seje brez pripomb!

Ad 2)

1. sklep: sklepi 7. redne seje upravnega odbora se vzamejo na znanje, kot so bili predloženi.
2. sklep: ekonomski enoti tkalnici I se prizna znesek 35.550,26 novih dinarjev brutto, tkalnici II pa znesek 26.940,49 novih dinarjev brutto, in to kot nadomestilo za osebne dohodke, zaradi zastojev 8. in 15. aprila 1967. leta.

Ad 3)

Spremembe našega statuta, ki jih je naš CDS sprejel krajem leta 1966, je bilo treba dati v obravnavo občinski skupščini Kranj.

Skupščina je dala nekaj pripomb, ki jih je naša komisija za sestavo pravilnika o delovnih razmerjih ter za izvedbo sprememb in dopolnitev statuta obravnavala in predlaga CDS v potrditev naslednje zaključke (odgovori oziroma dopolnitve se nanašajo na

pripombe občinske skupščine, ki so v priloženi prilogi zapisnika):

1. Pripomba se osvoji: Uvodni zapis se dopolni tako, da se glasi: »Centralni delavski svet tekstilne industrije Tekstilindus Kranj, sprejema na podlagi 77. (dalje na 2. strani)

Stane Kavčič, predsednik izvršnega sveta SRS, si v spremstvu glavnega direktorja Rudiya Polaka ogleduje naš paviljon na sejmu »Moda 68«

Predilni stroj, brez vreten in prstanov!

Ze nekaj let iščejo predilniški strokovnjaki industrializiranih držav možnost, da bi se bolj poenostavili in pocenili predenje preje iz bombaža, staničnih in sintetičnih vlaken in mešanic.

Za predenje grobih številčk preje deloma že uporabljajo razne postopke predenja brez predpredilnega stroja (flajer). Konstruktorji skušajo nadomestiti klasični prstančni stroj, ki so ga iznašli pred okoli 140 leti, z novim predilnim strojem brez vreten, prstanov in tekačev. Ta bi proizvajal več preje na uro kot običajni prstančev stroj. Veliko je bilo že izdelanih in še izdelujejo naprave za predenje s pomočjo zračnih tokov, centrifugalnih ali električnih sil, ki pa v predilnicah še niso bile praktično uporabljive.

Sele na mednarodni tekstilni razstavi leta 1965 v Brnu, ČSSR je bilo videti prvi predilni stroj brez vreten. To je bil predilni stroj BD 200, ki so ga izdelali čehoslovaški konstruktorji (slika). Inozemske predilce je takrat zelo zanimala ta pomembna iznajdba, ki bo verjetno v bodočnosti temeljito spremenila način predenja.

V Usti nad Orlico, ČSSR, je bila 20. avgusta 1967 slovesna otvoritev prve predilnice brez vreten. Tam je začelo obratovati 10 predilnih strojev brez vreten BD 200, ki so bili izdelani v državnem podjetju Kovostav (slika).

Nov predilni stroj BD 200 dela hkrati več delovnih operacij: predpređenje, pređenje in navijanje na križne navitke. Za boljše razumevanje navajam kratko delovanje tega epohalnega predilnega stroja. Pramene in druge raztezalke ne odlagajo v lonce kot običajno, ampak se navijejo kot križni navitki, težki 1,5 do 2 kg. Te navitke natikajo na spodnji del novega stroja. Pramen teče navzgor skozi dvovaljno raztezalo in naprej v predilno komoro, na kateri se vrti predilna centrifuga s 30.000 obrati na minuto. Zračni tokovi raztezani pramen razpustijo v posamezna vlakna, ki se potem zopet zbirajo in dvojijo kot fini vlakninski trakovi na zbiralni površini centrifuge in se potem zavijejo v nit. V zgornjem delu stroja se gotova preja navije takoj na križne navitke od 1,0 do 1,2 kg teže, ki se že lahko natikajo na snovalni stroj.

Predilni stroj BD 200 ima na obe strani po 100 predilnih mest. Proizvodnja na enem predilnem mestu je do 3 krat večja kot na enem vretenu prstančnega stroja. Sestavljen stroj je 15 m dolg in 0,7 m širok ter ima posebne odpihalne in odsesalne naprave za prah.

Posluževanje tega predilnega stroja se bistveno razlikuje od prstančnega: ker se navitke s prejo lahko snema med obratovanjem, ni treba stroja ustaviti; zaradi izredne velikosti predloženih križnih navitkov z grobim raztezalnim pramenom (Nm 0,25 do 0,45) in gotovih križnih navit-

kov s prejo (Nm 20 do Nm 80), je izmenjava le-teh bolj redka in ne toliko zamudna.

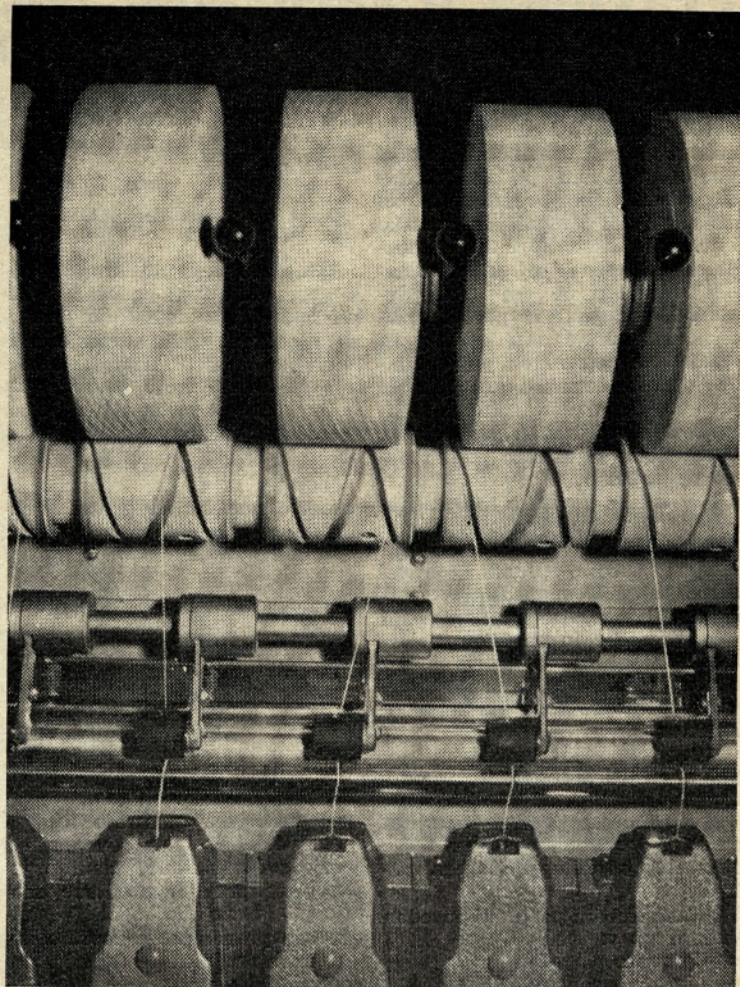
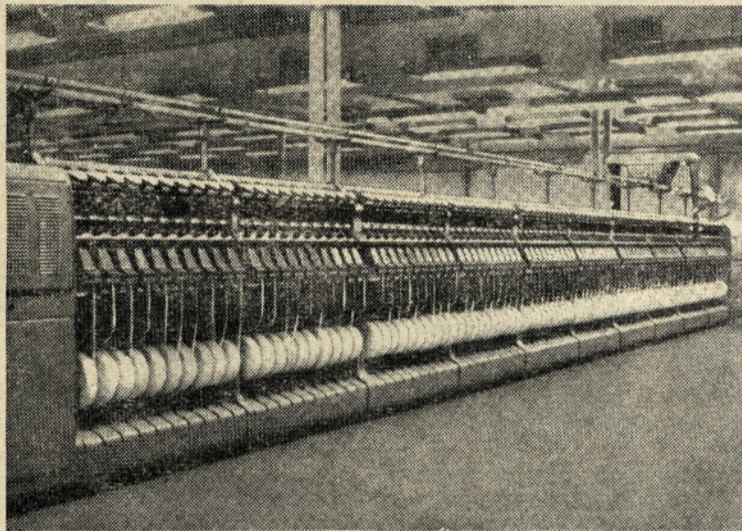
Križni navitki s prejo se neposredno nataknejo na snovalni stroj, brez predhodnega previjanja. Zaradi kakovostne preje obratuje snovalni stroj z 900 do 1.000 obrati na minuto. Ker je na enem navitku velika dolžina preje, se zmanjšajo zastoji pri menjavi navitkov in tudi število vozlov v osnovi.

Na tem stroju predena preja je zelo enakomerna (kot česana bombažna preja) in zato primerna za

izdelavo boljših tkanin, npr. damasta in popelina. Tudi za tkanje pralnega korda, menčestra in žametata preja odgovarja, pa tako ni potrebno uporabiti drage česane bombažne preje. Pletenine iz nove preje so zelo elastične in lpe na izgled.

Konstruktorji še naprej delajo na nadaljnji tehnični izboljšavi tega stroja, ga pa že izvažajo v druge države (SSSR, DDR, Anglija). Francija, Italija, Japonska in druge države se tudi že zanimajo za to senzacionalno novost na področju ekonomskega predenja.

M. S.

Pogled na tak stroj; zgoraj: detajl stroja

Iz „INFORMACIJ“ občinskega sindikalnega sveta

Objavljamo važnejše postavke programa dela organov Občinskega sindikalnega sveta Kranj, in to v prvem polletju leta 1968.

Pomoč pri delu sindikalnim organizacijam

Občinski sindikalni svet namerava v tem letu tesneje sodelovati s sindikalnimi organizacijami v gospodarskih organizacijah. Kjer bo potrebno, bo nudil tudi možno pomoč IO.

Problematika zdravstva in socialnega varstva

Ureditev pravic, izvirajočih iz zdravstvenega in socialnega varstva, je izrednega pomena za večino članov sindikata in njihovih svojcev. Po uvedbi soudeležbe zavarovancev na stroških za zdravstvene usluge so se pojavile razne kritike na obstoječe stanje. Obstoji občutek, da se skuša racionalizacijo doseči le preko povečanih davkov, z znižanjem raznih prejemkov in z zmanjšanjem pravic iz zdravstvenega varstva.

Ker so sindikati doslej podpirali uvedbo soudeležbe (participacije) in soglašali z zakonom o reorganizaciji zdravstvene službe, je nujno, da skupno z soodgovornimi — na tem področju — ocenijo stanje. Razprava naj omogoči temeljitejšo informiranje o teh vprašanih, še prav posebno v času izvajanja reorganizacije zdravstvene službe. Razprava bi morala dalje tudi ugotoviti položaj zavarovanca v novih pogojih.

Konferenca samoupravljalcev

Po predlogu CS ZSJ in mnenju samoupravljalcev v podjetjih občine Kranj, naj bi — pred zvezno konferenco samoupravljalcev — organizirali različne oblike medsebojnega dogovarjanja, prenašanja izkušenj samoupravljalcev v občinah ali širših skupnostih. To bi bilo koristno predvsem zato, da se razvije širše medsebojno delovanje, na primer v panogah ali družbeno političnih skupnostih. Ker gre pri tem lahko tudi za obravnavo delovanja različnih drugih oblik samoupravljanja (v komuni, krajevnih skupnostih ali na različnih dejavnostih), naj bi se na organiziranju takega medsebojnega dogovarjanja angažirale tudi druge organizacije v občini. Za vsebino in obliko take konference je že izdelan podrobnejši program.

Spremenjen delovni čas

Zaradi predvidene uvedbe novega delovnega časa v upravnih službah je nujno, da se pravočasno uredi nekatere minimalne in

osnovne pogoje: ki bodo omogočili kolikor toliko normalen prehod. Ti pogoji so: otroško varstvo, prehrana, prevozi, šolstvo, trgovina). Zato bo treba potrebna sredstva predvideti že v finančnem načrtu za leto 1968. Važen bo tudi podatek, koliko ljudi bo v letu 1968 pričelo delati po novem delovnem času.

Rekreacija in šport

Na tem področju bo treba nadaljevati in uresničevati naprej program, ki ga je komisija sprejela lani.

Pri uresničevanju programa pa bo treba doseči večjo množičnost. Prav bi bilo pričeti z akcijo namenskega zbiranja 10% članarine za letovanje socialno ogroženih.

Aktivnost sindikalnih podružnic

Analiza je pokazala razmeroma majhno dejavnost sindikalnih podružnic v delovnih organizacijah. Polovica sindikalnih podružnic ima le redke sestanke, niti na vsaka dva meseca enega. Tudi vodstva sindikata v teh podružnicah zato niso posebno aktivna, saj večina funkcionarjev porabi za delo v sindikatu le po nekaj ur mesečno. Dejstvo pa je, da bolje delajo sindikati v večjih delovnih organizacijah.

Izobraževanje

Obdelati bo treba posamezna področja osnovnega, strokovnega, dopolnilnega in družbeno ekonomskega izobraževanja v delovnih organizacijah in občini.

Predvideti je odgovorne faktorje in sredstva za izvedbo.

Posebej je treba obdelati štipendiranje in kreditiranje z vidika ustanovitve sklada.

Informiranje

Informiranje mora biti celovito o vseh vprašanih, za katere hočemo, da o njih odločajo proizvajalci. Za takšno informiranje pa dosedanja sredstva za informiranje še ne zadoščajo. Menimo, da odgovornost za informiranje ni zgolj naloga sindikata; nujno pa je, da je sindikat pobudnik, da se informiranje izvede tudi tam, kjer ga do sedaj še ni.

Otroško varstvo

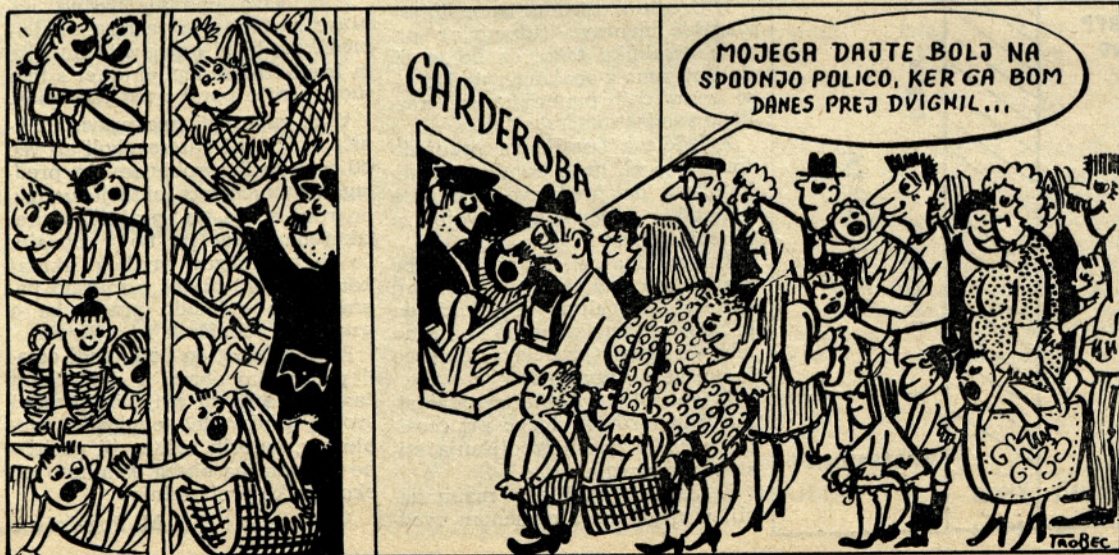
Prehod na nov delovni čas, in vse večja zaposlitev žena, ki imajo otroke, za katere je treba urediti varstvo in prehrano, zahteva razširitev otroškega varstva v občini.

Analitično je zato treba obdelati probleme s tega področja in na osnovi teh ugotovitev dati predlog in pripombe k predlogu za razvoj tega varstva v občini.

Posebno skrb je treba posvetiti reševanju teh vprašanj v delovnih organizacijah in misliti na možnost gradnje novih kapacitet.

Zanimiva je tudi tabela povprečnih osebnih dohodkov industrijskih gospodarskih organizacij, in to za 11 mesecev preteklega leta.

Tudi to nam bo prinesel deljen delovni čas

Gospodarska organizacija	Povprečni OD novembra	Povprečni OD januar — november
Elektro Kranj	1056	1126
Kovinar	883	922
Iskra	948	815
Toso	1049	997
Exoterm	1229	1159
Kranjske opekarne	1326	882
LIK	732	755
Tekstilindus	744	741
IBI	1122	922
Konfekcija Triglav	687	630
Standard	966	950
Planika	876	830
Sava	969	917
Gorenjski tisk	1614	1318
INDUSTRIJA skupaj:	912	835

V znamenju OLIMPIADE 68

Sejem MODA 1968 je sicer za nami, pa kljub temu ne bo napačno, če za tiste člane, ki ga niso uspeli videti napišem vsaj na kratko, kaj smo v našem podejstvu zanj pripravili.

S pripravami smo pričeli že spomladi in tako smo že sredi poletja imeli pripravljene desene. Ne katere smo kupili od znanega pariškega ateljeja, približno polovico pa smo jih pripravili doma, v našem ateljeju.

Za mehiške vzorce smo dobili motive iz njihovih turističnih prospektov, ki nam jih je posodila ameriška ambasada iz Zagreba. Ti prospekti propagirajo mehiško folkloro in umetniško oblikovano keramiko.

Vzporedno z mehiškimi motivi smo pripravile tudi takoimeno vane »Kleopatra« modele z značilnimi egipčanskimi ovratniki in s tiskanimi bordurami.

Da bi bil izbor še večji, smo naredile tudi nekaj afriških in nekaj fantazijskih desenov velikih motivov.

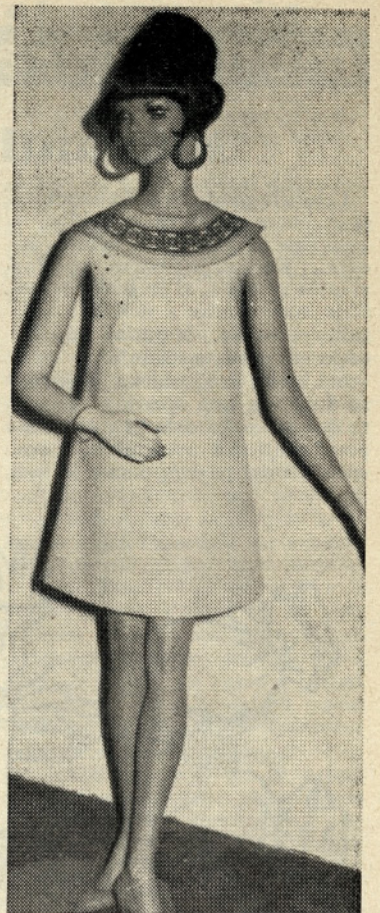
Zaradi dopustov se je zakasnil izbor, pa so zato imeli graverji in kolekcionarji dokaj kratek rok za izdelavo. Kljub temu pa je bila kolekcija za sejem pravočasno pripravljena. Priznati je treba, da so se v proizvodnji okrog sejemske kolekcije zelo potrudili, in tudi to, da jim ni bilo žal nadurnega dela. Poudariti je treba še to, da se tako intenzivno še nismo pripravljali doslej.

Med novitete, ki smo jih pripravili spada sukljanka; to je zračna tkanina za vroče dni, dalje dvočkov tisk, kjer se isti desen tiska na dve različni tkanini (na primer na gaberden in batist). Ta kombinacija krila iz gaberdena in bluže iz batista (možne so seveda tudi druge kombinacije) je zanimiva in bo verjetno osvojila naše potrošnike. Prvič smo tiskali tudi gaberdene, ki so dobro uspeli.

Na modni reviji, ki je bila v znamenju hladnih kril, dolgih plaščev v »živago« stilu, belih dodatkov k črnim oblekam in bogati izbiri svetlečih blag, je bila naša tovarna kar dobro zastopana in naši izdelki so poželi kar dovolj ploskarnja. Revija je bila pretežno v rjavi barvi, pogrešala pa sem letos vodilno modro.

Pohvale in laskavih besed je bilo o naših izdelkih veliko, pa se moramo zato potruditi, da bomo take in še večje uspehe dosegli tudi v prihodnje.

KM

KLEOPATRA II

KLEOPATRA I

Model predstavlja obleko, katere blago je potiskano z afriškim vzorcem. Vzorec prikazuje stilizirane obredne maske in druge izdelke njihove obrti.

Osnutek: atelje Kittler, Paris; sešila: »Novost« Tržič.

Ta model bi lahko imenovali tudi FARAON model, ker je tudi posnetek takratne noše. Borduro lahko kombiniramo na različne načine.

Osnutek: Marija Rakovec; sešila: »Novost« Tržič.

Blago je enobarvno, ovratnik pa je potiskan s fantazijskim vzorcem. Tako oblikovane ovratnike so nosile Egipčanke v času faraonov. Model je primeren za mlada dekleta.

Osnutek: Mimi Rožman; sešila: Novost Tržič.

OLIMPIADA 1968

Obleka je sešita iz popelina, potiskanega z izrazito mehiškim desnom. Le-ta je bil sestavljen po motivih iz mehiške keramike. Osnutek: Krista Mauser; kreacija modela in izdelava: Anica Štempihar.

Trije Mexiko deseni v čudovitih barvah

Mexiko deseni, ki smo jih pripravili za sejem MODA 1968, so potiskani na satinetu in gaberdenu; Osnutek: naš atelje

Sešila in kreirala model: Anica Štempihar.

Priprave na letošnje počitniško sezono

Čeprav je do poletja še daleč, bi člane kolektiva rad seznanil s pripravami na predstoječo počitniško sezono in s poslovanjem počitniškega doma v letu 1967.

Že v eni prejšnjih številkih časopisa je bilo objavljeno, da je bilo poslovanje počitniškega doma v preteklem letu uspešno. Tokrat pa splošno ugotovitev lahko podkrepimo še s podatki iz zaključnega računa, ki ga je pred kratkim obravnaval tudi Upravni odbor počitniškega doma.

Iz zaključnega računa je vidno, da je večina članov kolektiva letovala v naših počitniških domovih v Novigradu, Bohinju in na Krvavcu. Obisk v teh domovih kaže naslednja tabela:

Počitniški dom	Članov kolektiva	Svojci	Ostali gostje	Inozemci	Skupaj
Novigrad	682	363	2.650	244	3.939
Bohinj	55	41	90	—	186
Krvavec	30	28	38	—	96
Skupaj l. 1967	767	432	2.778	244	4.221
Skupaj l. 1966	651	398	1.831	111	2.991

Ti podatki povedo, da je bil obisk v l. 1967 večji od l. 1966 in to za 1.230 gostov ali okrog 41%. Najbolj se je povečal obisk tujih gostov in inozemcev. Povečanje drži samo za Novigrad, ker se je število gostov v Bohinju in na Krvavcu celo zmanjšalo v letu 1967 za 91 oseb.

Koliko nočnin (tudi vrednost) so imeli posamezni domovi, pove sledeča tabela:

Nočnine	Leto 1966		Leto 1967	
	Število	Znesek	Število	Znesek
Novigrad	8.162	22.144	13.014	40.590
Bohinj	875	3.618	927	4.722
Krvavec	579	1.545	407	1.359
Skupaj	9.616	27.303	14.348	46.671

Nasproti letu 1966 se je število nočnin povečalo za 4.732 ali 49%, iztržek pa za 19.368 N din ali za 51%. Povprečna dolžina letovanja v l. 1967 je bila 4,4 dni. Nočnine so bile izkoriščene izven sezone 39%, v sezoni pa 95%. V Novigradu je bilo tudi precej gostov, ki so letovali v svojih šotorih. Le-teh je bilo 214, za šotornino pa smo iztržili 4.237,53 N din.

S ceno penziona 2.000 (1.500) za člane kolektiva in nezaposlene svojce, 2.500 (2.000) za člane SFRJ ter 4.000 (3.500) za inozemce, je bil dosežen naslednji dohodek:

dohodki	550.349,01 N din
stroški	433.901,34 N din
Os. doh. pers.	106.675,58 N din
Dohodek	9.772,09 N din (dobiček)

Z ozirom na zelo nizko ceno penzionov, moramo biti z doseženim dohodkom zadovoljni. Večino omenjenega dohodka je dal dom v Novigradu, do čim z obiskom domov v Bohinju in na Krvavcu ne moremo biti zadovoljni. O vzrokih slabega obiska v zadnjih dveh domovih sem pisal že v eni prejšnjih številkih časopisa, pa zato sedaj to izpuščam.

KAKO BO LETOS?

Tudi letos bomo počitniški dom v Novigradu odprli 1. maja. Letovanje pa bo letos še bolj prijetno, ker bo do pričetka sezone dograjenih oziroma adaptiranih še nekaj objektov. Povečana in moderno opremljena bo kuhinja, ki bo omogočala dnevno pripraviti tudi do 450 obrokov. Povečan in na novo opremljen bo tudi bife, dograjena bo jedilnica in klubska soba, adaptirane bodo stare vikend hišice in zgrajene tri nove, dokončno pa bo urejena tudi plaža.

Tudi za rekreacijo bo letos bolj preskrbljeno. Nabavili bomo garniture športnih rekvizitov za namizni tenis in za peresnico, nekaj žog, maske, plavuti itd. Občina Novigrad nam je obljubila, da bo letos več vode kot lani, čeprav bo problem oskrbe z vodo rešen šele takrat, ko bo zgrajen nov vodovod.

Vsa navedena dela izvršujejo delavci našega podjetja. Prva skupina je odšla v Novigrad že 5. februarja. Stroške gradnje krijemo iz sredstev, ki smo jih dobili za počitniški dom v Fiesi.

Ko bodo končana vsa dela v Novigradu, bo delovna ekipa pričela popravljati počitniški dom v Bohinju. V tem domu bomo uredili kuhinjo, preuredili vse sobe in jedilnico, preplekali vrata in okna in nakupili nekaj dodatne opreme za kuhinjo in sobe.

Na Krvavcu bomo v tem letu postavili nov šte-dilnik in naredili nekaj manjših popravil.

Prepričan sem, da bodo omenjene izboljšave povečale tudi obisk v Bohinju in na Krvavcu, saj sta oba domova na tako lepih mestih, da si lepših misliti ne moremo.

In kakšna bo cena pensionov za letošnje leto? Če se hrana ne bo bistveno podražila, potem bodo cene verjetno ostale iste, kot so bile lani. Delno povečanje stroškov mislimo kriti s povečanimi kapacitetami kuhinje v Novigradu, z boljšim izkoriščanjem posteljnih kapacitet v pred in po sezoni itd. Seveda pa mora zadnja besedo reči še Upravni odbor počitniškega doma.

Vpisovanje za letovanje v Novigradu bo tudi letos marca meseca, točen datum pa bodo člani kolektiva lahko prebrali v razpisu, ki bo dostavljen vsem delovnim enotam. Vse interesente za letovanje v Novigradu še prav posebej opozarjamo, naj se prijavijo v roku, ki bo razpisan, ker bomo že aprila oddajali proste kapacitete ostalim interesentom izven podjetja.

Franc Dolenc

Člani kolektiva!

Sodelujte v vašem glasilu. Vsak prispevek je dobrodošel. Pošljite nam tudi vaše želje in zahteve.

Uredništvo

Romantika v črno-belem stilu

Letošnja moda prinaša zopet več črne barve, tudi za popoldne, v kombinaciji z različnimi belimi dodatki. Ker črna barva optično stanjša postavbo, si jo lahko privoščijo tudi ženske z nekoliko bolj zalito postavbo. Material naj bo odporen proti mečkanju.

1. Ljubka črna obleka je krojena tako, da ima sprednji del vsi- ta dva stranska dela in v šivih že- pe. Zadnji del ovratnika je črn, sprednji del pa bel; enako je tudi

z manšetami na rokavih.
2. Zvončasto krojena obleka ima spredaj šive in gubo. Ovratnik je bel, pentlja pa črna. Rokave kro- jimo v poljubni dolžini.

3. Lepa obleka za večer, z dol- gimi rokavi. Bel ovratnik je nizek in stoječ, tudi pentlja in manšetke so bele.

4. Za tople dni kombinirana ob- leka v črno-belem. Takole lahko obnovimo že staro obleko! Tudi gumbka sta bela.

5. Črna obleka je zvončasto kro- jena in ima bel mornarski ovrat- nik.

6. Lepa črna obleka, istega kro- ja kot pod št. 1, le da je brez že- pov. Pokončni ovratnik je bel; be- li so tudi gumbki. Rokave kroji- mo v poljubni dolžini.

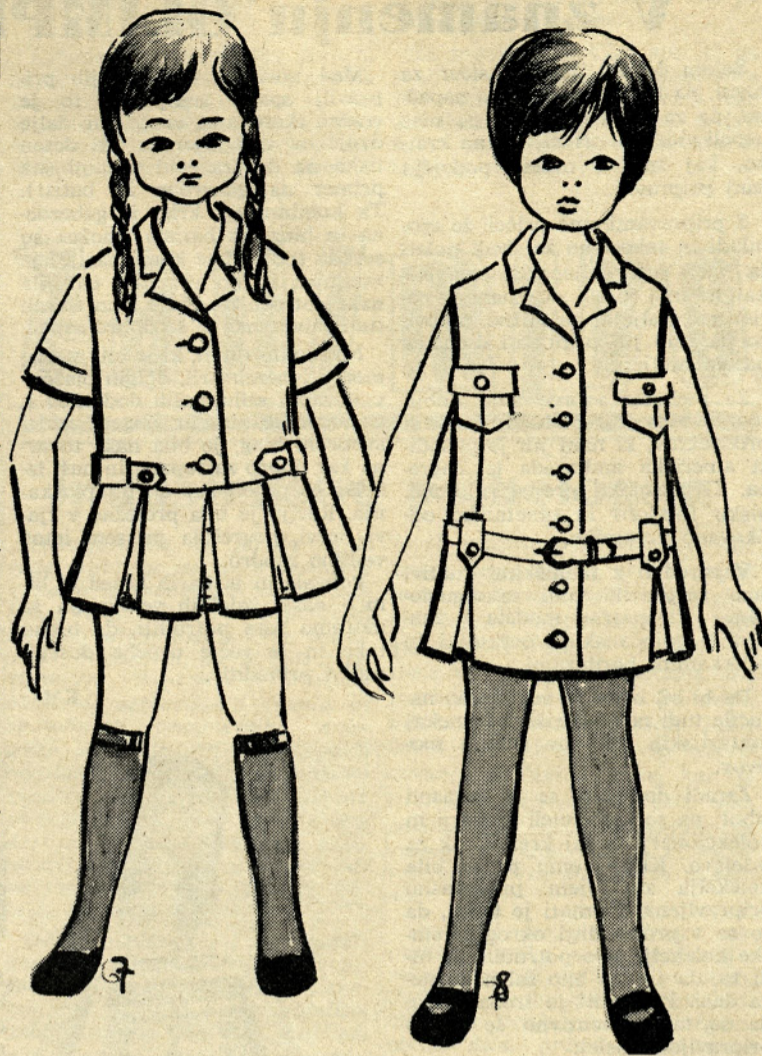
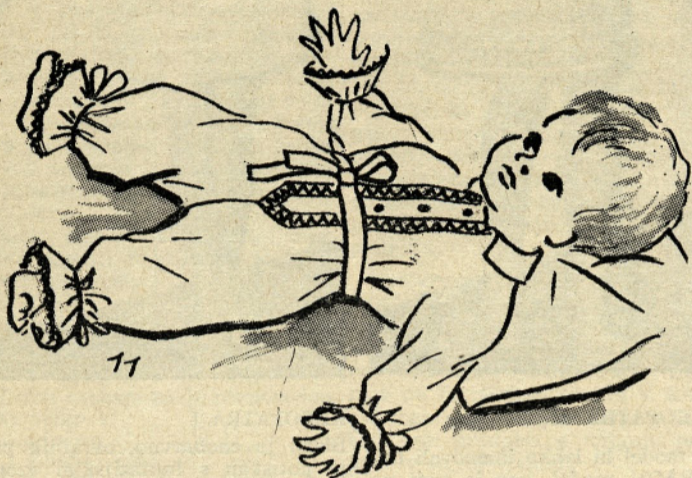
7. Ljubki dekliški komplet rdeče ali modre barve. Krilo je široko nagubano. Bluza je ravno viseča. Gumbi so iste barve kot obleka.

8. Športna oblekica za šolo iz enobarvne sintetičke; lahko moč- nejše barve. Pas je pomaknjen navzdol.

9. Lepa svetlo modra, tirkizna ali roza oblekica z vstavljenim plastrončkom in belim ovratni- kom. Okrog plastrončka prišijemo še belo drobno čipko. Krilo je drapirano.

10. Oblekica v mornarskem stilu in z belim ovratnikom, na katere- ga našijemo ozke modre trakove. Tudi majhni okrogli gumbki so beli.

11. Za pestovanje našega naj- mlajšega naredimo iz potiskane filanele hlačke z bluzico. Pri ro- kavčških in hlačkah vpeljemo trak za zavezovanje ali pa elastilko.

MaK

Kako igrati tarok

NADALJEVANJE IZ I. številke

Ce reče tisti, ki ima prednost TROJKA, gre lahko naslednji ig- ralec DVOJKO ali ENOJKO. Ce prvi ne zmore DVOJKE, potem igra pač drugi. Čim se določi igra, se talon obrne, igralec vzame ustrezno število kart iz talona in potem po svojem preudarku in iz svojih kart založi enako število kart. V nobenem primeru ne sme založiti kralja niti iz svojih kart niti tistega, ki ga je eventualno kupil v talonu. Ce nima za zala- ganje drugih kart, mora založiti tarok, vendar mora v takem prime- ru soigralcem povedati, koliko in katere taroke je založil. (Založiti pomeni: toliko kart, kolikor jih je igralec vzel iz talona, mora po- ložiti pokrite predse. Te karte ne pridejo več v igro, spadajo pa v izkupiček igralca.)

KDAJ IGRAMO IN KAKO ZALAGAMO

Igralec mora nabrati najmanj 36 pik, če hoče, da igro dobi. Do- ber igralec taroka to vnaprej iz- računa. Ce ni možnosti, da bi sam zbral toliko točk, potem prepusti igro drugim. Da bo jasno, kako pridemo do omenjenih točk, bom najprej to razložil: pri taroku imajo karte naslednjo vrednost:

kralj — 5 točk, dama — 4 točke, kaval — 3 točke, fant — 2 točki, PAGAT, MOND in SKIS — po 5 točk. Ostale karte štejejo po tri skupaj — 1 točko. Ko karte sešte- vamo, jih štejejo vedno po 3 skupaj, vendar tako, da odbijemo po 2 točki, če so v trojki tri figure, odbijemo po eno točko, če sta v trojki dve figuri in nič ne odbijemo, če je v trojki samo ena figura; na primer: v trojki imamo kralja, damo in MONDA. Sešte- vek nam da 14 manj 2, torej je to 12 točk. Skis, kaval in desetica — 8 točk manj 1 je 7 točk. Ce nam na kraju ostaneta samo dve karti, (ali ena karta), potem odbijemo po eno točko, če sta obe figuri in nič ne odbijemo, če je samo ena figura. V takem primeru štejeta tudi dve navadni karti — 1 točko. Ko igramo, moramo obvezno dati barvo na barvo, če barve ni- mamo, pa moramo zopet obvezno dati taroka. Ce nimamo niti barve niti taroka, potem smemo dati karkoli.

Igro prične tisti, ki je dobil prvi karte. Pri naslednjih potezah pa pride s karto ven tisti, ki je vzel prejšnji »štih«.

Poleg običajne igre lahko igra- lec napove še razne posebnosti, med njimi PAGATA, VALAT itd., nasprotnik pa mu lahko da KONTRO.

PAGAT, če ga kdo napove, po- meni, da mora biti potem to poslednja karta, ki jo igra igra- lec, vendar sme biti to edini tarok v končnem »štihu«. Ce ima tedaj nasprotnik tudi tarok, potem je igralec izgubil napovedanega pa- gata.

VALAT pomeni, da mora imeti igralec vse »štih«. Ce dobi na- sprotnik pri napovedanem valatu en sam »štih«, je igralec igro iz- gubil.

Pri končnem obračunu se šteje: igra, razlika v točkah, trula, štirje kralji (če jih ima igralec ali na- sprotnik), napovedan ali tihi pa- gat, napovedan ali tihi valat, ujeti MOND (ujame ga lahko SKIS ali pagat, če padejo vsi trije v enem štihu skupaj).

STETJE NA KONCU

Stetje je zelo različno, je pač zadeva dogovora. Običajno je v navadi (seveda ne med hazarder- jil), da štejejo trojko — 2, dvoj- ko — 4 in enojko 6. Razliko v toč- kah—vzemimo da ima igralec 45 točk in nasprotnika 25 (skupno je vrednost kart vedno 70 točk), potem je razlika 10 točk, in to je potem lahko zopet 10 — recimo starih dinarjev. Tihi pagat je 5 in napovedani 10, valat tihi je 4-kratna igra, napovedani osem- kratna, trula ali kralji so po 5, ujeti MOND tudi 5 itd. Ce vza- mamo za obračun dinarje, potem so to lahko dinarji. Lahko se zmenimo tudi tako, da šteje dvoj- ka vse dvojno in trojka trojno. Igra se tudi tako, da šteje izgub- ljena igra dvojno.

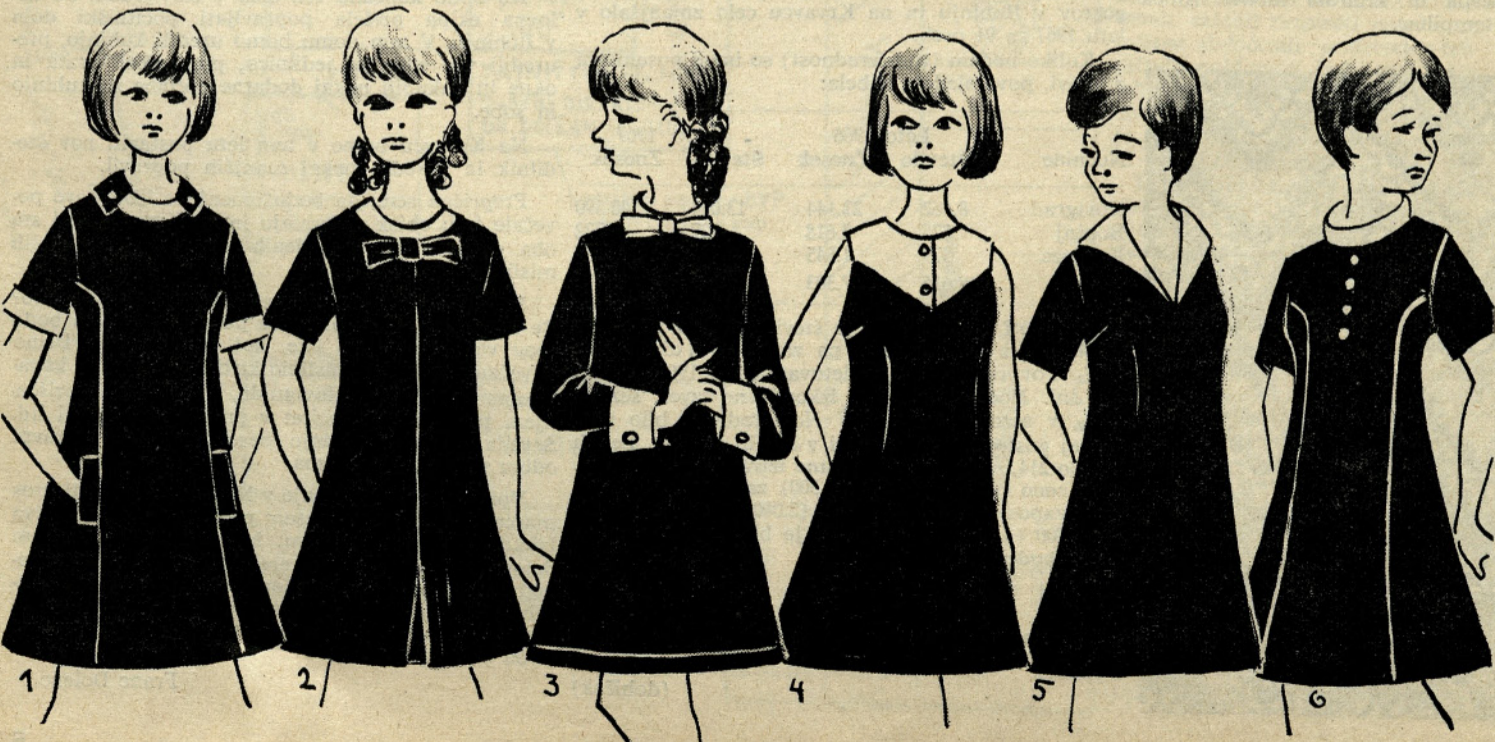
KDAJ IGRALEC NE MORE IGRATI?

Ce dobi igralec med 16 kartami le enega taroka (ni važno katere- ga!), potem mu ni treba igrati oziroma ne sme igrati. Lahko pa v takih pogojih, če ima odgovar- jajočo karto, igra berača.

BERAC je igra, v kateri igralec, ki ga je napovedal, ne sme dobiti niti enega vzetka (štih). Pogoj v tej igri je, da moraš dati višjo karto, kot tvoj predhodnik, če jo seveda imaš. Obračun v dinarjih ali v točkah je seveda stvar do- govora.

Podobna igra je KLOP ali KLO- PECKI. Klopa igramo takrat, če dajo igro vsi igralci naprej, le to- rej nobeden nima toliko dobre karte, da bi igral vsaj trojko. To igro izgubi tisti, ki ima na kraju

(dalje na 8. strani)

Košček narave v našem stanovanju

Še o mali papigi škobčevki - krotitev in govorjenje

V splošnem je ukrotitev škobčevke predpogoj, da se nauči govoriti, kar pa je odvisno predvsem od dveh pogojev:

1. Upoštovati moramo, da je mala papiga živo bitje z zelo individualnimi nadarjenostmi. Vse nimajo iste »inteligence« ali iste sposobnosti za govorjenje. Kakor pri vsakem živem bitju so tudi v tem oziru velike razlike. Večkrat se zgodi, da kaka papiga že po nekaj dneh postane zelo krotka (brez posebnega prizadevanja učitelja) in kmalu govori prve slišane besede. Druge zopet ostajajo plašljive, kljub dolgotrajnemu trudu in dajo od sebe samo svoje naravne glasove. Na žalost se obnašanja mlade škobčevke ne more

čim se je ptica navadila na svojo kletko, vendar še ne leta prosto po sobi. Za privajanje na kletko je važno, da ptica ni več plašljiva pred svojim gojiteljem. Popolnoma zgrešen je vsak trud učenja, če ptica še ni privajena kletke in še divje leta v njej. V tem slučaju jo pustimo še 1 do 2 dni in delno pokrivamo kletko, da se hitreje in bolje prjadi. Brez-uspešno bi bilo učenje, če je papigica že starejša in je doslej živela med vrstniki v večjih letiščih.

Pouk ni vezan na določen čas! Kmalu bomo ugotovili, kdaj je naš »učenec« razpoložen za učenje, in pripravljen, da sede na prst. Najprej bomo izgovarjali samo eno besedo, in to je običajno njegovo bodoče ime, ki naj bo lahko izgovorljivo; tako ime je na primer Mihec, Janez, Pikec, Piki in slično. Ena in ista oseba je v začetku pouka bolj primerna, kot več družinskih članov, ki vsi naenkrat in z različnimi besedami nagovarjajo papigico. Tekom časa bo škobčevka imela še majhen besedni zaklad, pa jo potem ne bo več motilo govorjenje večjih ljudi. Nasprotno — izkušnja je pokazala, da jo mnogo glasov potem celo spodbuja h govorjenju ali oponašanju. Sele takrat, ko bo izgovorila prvo besedo, jo bomo naučili še druge. Ne poizkušajmo ptice za vsako ceno hitro in čim več naučiti! Potrpeljivost in mirnost učitelja sta važna za uspešen govorni pouk.

poznati vnaprej. Prodajalec zato ne more biti odgovoren, če slučajno dobimo manj »nadarjeno« ptico.

2. Najbolj pomemben je za uspeh govorjenja gojitelj sam. Tudi nobena, za to posebej pripravljena hrana ne bo izvalila besede, če se gojitelj oziroma učitelj ne bo zadostno in primerno pobrigal za svojega učenca.

Iz teh dveh vidikov bom v sledečem opisal način pouka papige, ki mora biti sama v kletki in v prostoru. Tudi slišati ne sme svojega sovrstnika. Kanarček ali druge sobne ptice jo sicer le malo motijo, vendar je najboljša, če ne sliši drugih ptičjih glasov. Čim se je navadila na hrano in se živila v svoji kletki, jo poizkušamo navaditi, da se vsede na roko, kakor sem že omenil v številki 7. našega »Tekstilca«. Če na ta način ne bi uspeli, odstranimo lonček za hrano 3 do 4 ure iz kletke in pogledamo, da tudi na tleh kletke ni zrnc. Torej pustimo papigico nekaj časa brez hrane, dokler ne postane lačna. Po obnašanju ptice homo to kmalu poznali. Potem vzamemo nekoliko zrnc hrane — najbolj je priljubljen bari — v roko in jo držimo v kletki ali pred odprtimi vratci. Če je škobčevka lačna, bo prej ali slej sedla na roko in pojedla ponujeno hrano. S tem je že napravljen prvi in najvažnejši korak. Čim pogosteje to ponavljamo, tem zaupljivejša postane in kmalu bomo spoznali, da smo dobili »pravega« ptička. Ko se je papiga navadila, da sede na roko, ji damo hrano samo še v zato določen lonček v kletki, da se bo v bodoče samo tam hranila, in da bo kasneje pri prostem letu po sobi rada in prostovoljno priletela nazaj v svojo kletko. Če se je ptica najedla, posebno zvečer pred spanjem, je primeren čas, da se zopet z njo pozabavamo in kmalu bo zaupljivo sedela na prstu.

Vemo, da papiga posebno rada pleza. Zato ji držimo izmenoma levi in desni prst pred prsi. Imela bo veliko veselja s tako »hojo po stopnicah«. Kmalu bo tudi priletela na ramo in mizo, kjer se bo posebno rada igrala z različnimi drobnimi stvarmi.

Učljivost in nadarjenost govora škobčevke razvijamo samo na osnovi sistematičnega govorilnega pouka, pri čemer bo pravi začetek merodajen tudi za naprej. Priporočila se, da začnemo s poukom,

V splošnem ne smemo pričakovati govorjenja v pravem smislu, ker glasovi papigice so grlelni glasovi, ki so največkrat dobro razumljivi le gojitelju ali osebam, ki so dnevno skupaj s to ljubko živalco. Mnoge škobčevke pa jasno in razumljivo ponavljajo vse naučene besede.

Koliko časa traja, da škobčevka spregovori? Čim pogosteje se bomo bavili z njo, tem prej bo spregovorila. V takih pogojih so bili večkrat doseženi presenetljivi uspehi. Nekatere prav mlade papigice že po štiritedenskem pouku razločno ponavljajo več besed in se po več mesecih naučijo že kratkih in daljših stavkov, na primer: »Kje pa si? Tukaj sem. Koliko je ura? Sem čil in zdrav. To se pa ne sme!« Čudno je, da teh stavkov tudi po več mesecev ne pozabijo. To je že obsežna izbira besed in dokaz, da besedni zaklad in spomin nista omejena samo na določene besede. V splošnem se smatra, da se krotka škobčevka lahko nauči 20 do 30 besed, posebno »nadarjena« papigica pa celo 60 in več. Samoglasnik »o« prav vsaki papigici ne leži. Sičnike pa zelo rada in lahko izgovarjajo vse škobčevke.

V prodaji so tudi že krotke in govoneče papigice. Tudi takšna ptica se mora šele privaditi na novo okolje. Po menjavi stanovanja postane namreč ptica zelo molčeča. To se nam tudi zgodi, če imamo obisk, kateremu naj bi naš »umetnik« pokazal svoje znanje. Ptica pač ni naprava, pri kateri nam je treba samo pritisniti na gumb.

Čim papigica obvlada prve besede in stavke, so glavne težave premagane. Napak bi bilo, ptico potem prepustiti samo sebi. Rada bo sedela na prstu svojega učitelja in gojitelja ter pri govorjenju pozorno gledala na usta. Če ji pri tem nudimo malo solate ali kak drug priboljšek, se njen nagib za učenje še poveča. Sčasoma nastane iz enostranskega pouka obojestranski pomenek, ki postane zabaven in vesel za gojitelja in za ostale poslušalce, pa tudi za ptico. Kasneje zelo rada sede na ramo in ponavlja vse besede, ki se jih je naučila.

(dalje na 8. strani)

